

Zadeva C-400/22

**Povzetek predloga za sprejetje predhodne odločbe v skladu s členom 98(1)
Poslovnika Sodišča**

Datum vložitve:

16. junij 2022

Predložitveno sodišče:

Landgericht Berlin (Nemčija)

Datum predložitvene odločbe:

2. junij 2022

Toženi stranki in pritožnici:

VT

UR

Tožeča stranka in nasprotna stranka v pritožbenem postopku:

Conny GmbH

Predmet postopka v glavni stvari

Varstvo potrošnikov; pogodba, sklenjena na daljavo, ki naj bi bila sklenjena z uporabo elektronskih sredstev; obveznosti trgovca glede informacij.

Predmet in pravna podlaga predloga

Razlaga prava Unije, člen 267 PDEU.

Vprašanje za predhodno odločanje

Ali je v skladu s členom 8(2), drugi pododstavek, Direktive 2011/83/EU, če se nacionalna določba (v tem primeru: člen 312j(3), drugi stavek, in (4), BGB v različici, ki je veljala od 13. junija 2014 do 27. maja 2022) razlaga tako, da se tako kot člen 8(2), drugi pododstavek, Direktive 2011/83/EU uporablja tudi, če obveznost plačila potrošnika trgovcu ob sklenitvi pogodbe z uporabo elektronskih

sredstev ni brezpogojna, ampak obstaja le, če so izpolnjeni nekateri drugi pogoji, na primer izključno, če je uveljavljanje pravic na podlagi pooblastila pozneje uspešno ali če se tretji osebi pozneje pošlje opomin?

Navedene določbe prava Unije

Direktiva 2011/83/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2011 o pravicah potrošnikov, spremembi Direktive Sveta 93/13/EGS in Direktive 1999/44/ES Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi Direktive Sveta 85/577/EGS in Direktive 97/7/ES Evropskega parlamenta in Sveta (UL 2011, L 304, str. 64), zlasti člen 8(2), drugi pododstavek.

Navedene nacionalne določbe

Bürgerliches Gesetzbuch (civilni zakonik, v nadaljevanju: BGB), zlasti člen 312j.

Kratka predstavitev dejanskega stanja in postopka

- 1 Tožeča stranka je družba z omejeno odgovornostjo, ki ima na podlagi nemškega prava pravico opravljati storitve izterjave. Na podlagi odstopljene pravice najemnika stanovanja tožene najemodajalke uveljavlja zahtevke zaradi zatrjevane kršitve omejitve višine najemnine (člen 556d BGB).
- 2 Toženi stranki in navedeni najemnik sta od 15. novembra 2018 v najemnem razmerju, katerega predmet je stanovanje v izmeri 64,18 m², ki v skladu z Berliner Mietenbegrenzungsverordnung (uredba o omejevanju višine najemnin v zvezni deželi Berlin) z dne 28. aprila 2015 leži na območju z napetim stanovanjskim trgom. Pogodbeno dogovorjena mesečna neto najemnina brez stroškov znaša 756,45 EUR, medtem ko je primerjalna najemnina, običajna za lokacijo Berlin, od 15. novembra 2018 do vključitve tožeče stranke znašala zgolj 375,84 EUR.
- 3 Tožeča stranka najemnikom stanovanj na spletni strani, ki jo upravlja, ponuja možnost, da s klikom na gumb, na katerem je napisano „naprej“ ali „naročilo znižanja najemnine“ ali „rešitev prihranka na podlagi najemninske kapice“, pri njej naročijo uveljavljanje zahtevkov do njihovega najemodajalca, zlasti uveljavljanje zahtevkov za informacije, vračilo preveč plačane najemnine in ugotovitev neveljavnosti dogovora o višini najemnine, če je višja od dopustne najemnine.
- 4 V splošnih pogojih poslovanja tožeče stranke, na katerih temelji naročilo najemnika, je v točki 2 med drugim navedeno:

„2.1 Naročilo nam oddate po vnosu podatkov v kalkulator za izračun najemnine na naši spletni strani [...]

S tem, ko kliknete na gumb ‚zavezujoča oddaja naročila‘, najpozneje pa s tem, ko nam pošljete (na primer po elektronski ali navadni pošti) morebitne dokumente, ki smo vam jih posredovali (odstopna izjava ali pooblastilo), oddate zavezujočo ponudbo za sklenitev odplačne mandatne pogodbe za uveljavljanje zahtevkov, skupaj s stranskimi terjatvami, ter za odstop zahtevkov. Vašo ponudbo sprejmemo tako, da vam pošljemo izrecno izjavo (na primer po elektronski pošti), ali tako, da najemodajalcu pošljemo opomin, s katerim zoper njega uveljavljamo zahtevke. Na zahtevo boste podpisali posebno odstopno listino ali odstopno potrdilo oziroma pooblastilo in nam ga v izvirniku poslali nazaj. [...]“

5 V nadaljevanju je v točki 3 splošnih pogojev poslovanja navedeno:

„3.1 Od vas prejmemo (i) plačilo v višini tretjine (33,33 %) privarčevane letne najemnine, to je štirimesečni prihranek (v nadaljevanju: ‚provizija‘), in, takoj ko najemodajalcu pošljemo opomin, (ii) plačilo v višini, ki bi pripadala odvetniku na podlagi določb zakona o odvetniški tarifi [...]“

[...]

3.3 Če naša prizadevanja ne bodo uspešna, vam ni treba plačati provizije. [...]“

6 Najemnik zadevnega stanovanja se je registriral na spletni strani, ki jo upravlja tožeča stranka, odključal možnost, da soglaša z njenimi splošnimi pogoji poslovanja, in kliknil na „gumb za oddajo naročila“, ki ga je dala na voljo tožeča stranka. Nato je 16. januarja 2020 podpisal obrazec z naslovom „Potrditev, pooblastilo in odstop, odobritev“, ki mu ga je posredovala tožeča stranka, na katerem je med drugim navedeno:

„S tem potrjujemo in ponavljamo zgolj iz previdnosti, da [...] odstopamo zahtevke [...], zahtevamo vračilo preveč plačane najemnine zgolj za štiri mesečne najemnine, ki so zapadle v plačilo po opominu [...] S tem zgolj iz previdnosti in z učinkom za nazaj podajamo soglasje k vsem v zvezi s tem opravljenim pravnim dejanjem in podanim izjavam [...]“

7 Ta obrazec ne vsebuje opozorila, da se najemnik zavezuje k plačilu.

8 Tožeča stranka je z dopisom z dne 21. januarja 2020 ob sklicevanju na naročilo in pooblastilo najemnika toženima strankama očitala kršitev določb o omejitvi višine najemnine (člen 556d in naslednji BGB) ter uveljavljala različne zahtevke za informacije in vračilo.

9 S tožbo zahteva informacije o najemnini, ki jo dolguje predhodni najemnik, zvišanjih najemnine, dogovorjenih s predhodnim najemnikom, izvedbi ukrepov obnove pred začetkom najemnega razmerja in o tem, ali gre pri najemnem razmerju, sklenjenim z najemnikom, za prvo oddajanje v najem po obsežni obnovi. Poleg tega zahteva vračilo preveč plačane najemnine za mesec april leta

2020 v višini 305,75 EUR in povrnitev stroškov, ki so nastali zaradi uveljavljanja zahtevkov pred začetkom sodnega postopka v višini 813,39 EUR.

- 10 Tožba pred Amtsgericht (okrajno sodišče, Nemčija) je bila uspešna. Amtsgericht (okrajno sodišče) je zlasti ugotovilo, da je najemnina, ki se zaračunava, v višini, ki jo uveljavlja tožeča stranka, višja od dopustne najemnine.
- 11 Toženi stranki s pritožbo, ki sta jo vložili pri predložitvenem sodišču, predlagata, naj se tožba v celoti zavrne. Tožeči stranki med drugim očitata, da je s tem, ko je uporabila gumb za oddajo naročila, na katerem niso bile napisane zadostne informacije, kršila zahteve člena 312j(3), drugi stavek, BGB in člena 8 Direktive 2011/83.

Kratka predstavitev obrazložitve predloga

- 12 Predložitveno sodišče meni, da je uspeh pritožbe odvisen od tega, ali je izgled gumba za oddajo naročila, ki ga uporablja tožeča stranka, v nasprotju s členom 312j(3), drugi stavek, BGB. To je odvisno od razlage ustrezne določbe prava Unije, in sicer člena 8(2), drugi pododstavek, Direktive 2011/83. Toženi stranki z očitki iz pritožbe, ki se nanašajo na druge vidike spora, ne moreta uspeti.

Preizkus spora na podlagi BGB

- 13 V upoštevnih odstavkih člena 312j BGB v različici, ki se uporablja v obravnavanem primeru, je navedeno:

„2. V primeru potrošniške pogodbe, sklenjene z uporabo elektronskih sredstev, katere predmet je storitev trgovca za plačilo, mora trgovec potrošniku, neposredno preden potrošnik odda svoje naročilo, jasno, razumljivo in v vidni obliki zagotoviti informacije na podlagi člena 246a(1), prvi stavek, točke 1, 4, 5, 11 in 12, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (uvodni zakon k civilnemu zakoniku).

3. Trgovec mora v primeru pogodbe na podlagi odstavka 2 zagotoviti tak postopek naročanja, da potrošnik z oddajo svojega naročila izrecno potrdi, da se zavezuje k plačilu. Če se naročilo odda s klikom na gumb, je obveznost trgovca iz prvega stavka izpolnjena le, če so na gumbu čitljivo napisane besede ‚naročilo z obveznostjo plačila‘ ali druga ustrezna nedvoumna izjava.

4. Pogodba na podlagi odstavka 2 je sklenjena le, če trgovec izpolni svojo obveznost iz odstavka 3.“

- 14 Te določbe se načeloma uporabljajo za poslovni model tožeče stranke. Glede tega se predložitveno sodišče strinja z Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče, Nemčija), ki je sicer najprej presodilo, da poslovni modeli, za katere je „očitno, da niso povezani s skrito stroškovno pastjo“, niso zajeti s členom 312j(3) in (4) BGB, vendar je ta preudarek takoj spet zavrglo (sodba z dne 19. januarja 2022, številka

zadeve VIII ZR 122/21). To stališče je v skladu s sodno prakso Sodišča, v skladu s katero na področje uporabe člena 8(2), drugi pododstavek, Direktive 2011/83 spadajo vsi trgovci, ne le upravljavci tako imenovanih „naročniških ali stroškovnih pasti“ (glej nazadnje sodbo z dne 7. aprila 2022, Fuhrmann-2, C-249/21, EU:C:2022:269, točka 20 in naslednje).

- 15 Če se člen 312j(3), drugi stavek, BGB v konkretnem obravnavanem primeru uporablja, tožeča stranka zagotovo ni izpolnila zahtev te določbe. Iz spisa je namreč razvidno, da je najemnik tožeči stranki oddal naročilo tako, da je pritisnil na gumb, na katerem je pisalo „naročilo znižanja najemnine“ ali „rešitev prihranka na podlagi najemninske kapice“. Da na gumbu ni bilo napisano „naročilo z obveznostjo plačila“ ali druge ustrezne nedvoumne izjave, ni sporno. Le s tem pa bi tožeča stranka izpolnila zahteve člena 312j(3), drugi stavek, BGB in člena 8(2), drugi pododstavek, Direktive 2011/83, ki ga je treba uporabiti, da se lahko nacionalna določba razlaga v skladu s pravom Unije (glej sodbo z dne 7. aprila 2022, Fuhrmann-2, C-249/21, EU:C:2022:269, točka 26).
- 16 V skladu s sodno prakso Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče), ki temelji na členu 312j(4) BGB, je sklenitev pogodbe v takem primeru v celoti neveljavna. Nasprotno nekateri pravni teoretiki zastopajo stališče, da je treba to določbo BGB na podlagi člena 8(2), drugi pododstavek, tretji stavek, Direktive 2011/83 razlagati tako, da potrošnika zavezuje zgolj pogodba, naročilo pa ga „ne zavezuje“, tako da je treba šteti, da je pogodba začasno neveljavna.
- 17 Tudi če bi bilo treba upoštevati zadnjemavedeno stališče, v obravnavanem primeru ne bi šlo za veljavno sklenitev pogodbe, saj tožeča stranka najemnika zadevnega stanovanja na način, ki bi izpolnjeval zahteve člena 312j(3), drugi stavek, BGB, nikoli ni seznanila z obveznostmi plačila, ki izhajajo iz pogodbe, najemnik pa pogodbe, ki je bila morda le začasno neveljavna, tudi nikoli ni (eventualno konkludentno) odobril ali potrdil.
- 18 Odobril ali potrdil je tudi ni z odstopno izjavo z dne 16. januarja 2020, saj je najemnik to izjavo podal izključno na zahtevo tožeče stranke, da bi tako izpolnil svoje domnevne obveznosti sodelovanja, ki so na podlagi kršitve člena 312j(3), drugi stavek, BGB določene v členu 2.1(2) splošnih pogojev poslovanja tožeče stranke. Pri odstopu, izjavljenem na ta način, gre skupaj z oddajo naročila za en posel. Zato je odstop prav tako neveljaven. Drugačna presoja ni možna, ker bi s tem, da bi se poznejša izpolnitvena dejanja potrošnika štelo za konkludentno odobritev, potrditev ali celo novo izvedbo pravnega posla, ki je bil predhodno elektronsko napeljan na podlagi kršitve člena 8(2), drugi pododstavek, Direktive 2011/83, pomenila, da so tako imenovane „potrditvene pasti“ legitimne. S tem pa potrošnik ne bi bil izrecno seznanjen s svojo obveznostjo plačila, ampak bi lahko o njej sklepal zgolj na podlagi „okolščin“ sklenitve pogodbe (glej sodbo z dne 7. aprila 2022, Fuhrmann-2, C-249/21, EU:C:2022:269, točka 30).

Dvomi v zvezi s pravom Unije

- 19 V skladu s členom 8(2), drugi pododstavek, prvi stavek, Direktive 2011/83 trgovec zagotovi, da potrošnik ob oddaji svojega naročila izrecno potrdi, da je z oddajo naročila povezana obveznost plačila. Predložitveno sodišče meni, da ni jasno, ali se ta določba uporablja za obravnavani primer. Konkretno se postavlja vprašanje, ali je pogodba, sklenjena na daljavo, ki naj bi bila sklenjena z uporabo elektronskih sredstev, z „obveznostjo plačila“ v smislu te določbe „povezana“ tudi, če obveznost plačila obstaja le, če so izpolnjeni nekateri drugi pogoji – na primer izključno v primeru uspeha ali v negotovem primeru poznejšega opomina tretji osebi.
- 20 Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče) člen 8(2), drugi pododstavek, Direktive 2011/83 ter člen 312j(3) in (4) BGB v okviru, ki je predmet spora, razlaga tako, da „varstveni namen izjemoma ni oslavljen“ in trgovcu zato za potrošnika na gumb za oddajo naročila ni treba napisati „naročilo z obveznostjo plačila“, če „obveznost plačila obstaja le, če so izpolnjeni nekateri pogoji, in sicer izključno v primeru uspeha“ (glej sodbi z dne 19. januarja 2022, VIII ZR 123/21, točka 55, in z dne 30. marca 2022, VIII ZR 358/20, točka 58).
- 21 Nasprotno druga nemška sodišča in pravni teoretiki členu 8(2), drugi pododstavek, Direktive 2011/83 pripisujejo bistveno širše področje uporabe. Po njihovem mnenju ta določba zajema tudi pravne posle, pri katerih odplačnost le posredno izhaja iz sklenitve pogodbe ali je pogojena z izpolnitvijo drugih pogojev ali opravo dejanj potrošnika.
- 22 Predložitveno sodišče se nagiba k zadnjenavedenemu stališču. Argument zanj je že besedilo zadevne določbe, v skladu s katerim je treba uporabljati gumb, če je oddaja naročila „povezana“ z obveznostjo plačila potrošnika. Obveznost plačila pa je „povezana“ s sklenitvijo pogodbe, napeljana z elektronskimi sredstvi, že, če njen nastop ni nujen, ampak zgolj možen in ne povsem izključen.
- 23 Argument za tako široko razlago je tudi namen člena 8(2), drugi pododstavek, Direktive 2011/83. Namen Direktive je namreč v skladu z njenim členom 1 ter njenimi uvodnimi izjavami 4, 5 in 7 poskrbeti za visoko raven varstva potrošnikov, ob zagotavljanju njihove obveščенosti in varnosti pri poslovanju s trgovci. To stališče je tudi v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča (glej nazadnje sodbo z dne 7. aprila 2022, Fuhrmann-2, C-249/21, EU:C:2022:269, točki 21 in 30). Vendar ne bi bilo združljivo z zagotavljanjem te visoke ravni varstva potrošnikov, če bi se varstvo Direktive priznalo le potrošnikom, katerih poznejša obveznost plačila je ob sklenitvi pogodbe že določena, hkrati pa se ga ne bi priznalo potrošnikom, pri katerih obveznost plačila ob sklenitvi pogodbe še ni dokončna, ampak je namesto tega odvisna od poznejše izpolnitve drugih pogojev, na katere potrošniki pogosto celo ne morejo vplivati. Tudi ti potrošniki morajo namreč, če je izpolnjen določen pogoj, plačati, ne da bi bili predhodno izrecno opozorjeni na njihovo obveznost plačila.

- 24 Nazadnje tudi praktični razlogi ne nasprotujejo široki razlagi člena 8(2), drugi pododstavek, Direktive 2011/83. Trditev Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče), da lahko široka razlaga potrošnika „v nasprotju s [...] cilji zakona in direktive, ki je bila prenesena z njim, [...] zmede, ker storitev [...] ni plačljiva v vsakem primeru, pri čemer to iz napisa na gumbu ni razvidno“ (glej sodbo z dne 19. januarja 2022, VIII ZR 123/21, točka 55), ne upravičuje drugačne presoje. Po eni strani z zgolj praktičnimi razlogi že načeloma ni mogoče vplivati na razlago prava Unije v nasprotju z njegovim besedilom ter smislom in namenom. Po drugi strani trgovec vsekakor lahko potrošnika drugje, kot na gumbu, dovolj jasno opozori, da obveznost plačila ne obstaja brez izjeme, ampak praviloma le v primeru, ki ga je vnaprej navedel na svoji spletni strani. S tem se odpravijo vse nejasnosti, ki bi lahko zaradi čezmerne napisa na gumbu „zmedle“ potrošnika. Dejansko bi se verjetno lahko „zmedli“ le potrošniki, ki so v primeru izpolnitve pogoja po njihovem mnenju dolžni izpolniti zahteve trgovca za plačilo, z nastankom katerih ob naročilu storitve zaradi napisa na gumbu za oddajo naročila, ki ni bil v skladu z zahtevami člena 8(2), drugi pododstavek, Direktive 2011/83, niso bili ali vsekakor niso bili zadostno seznanjeni.

DELOVNI DOKUMENT